

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Географічний факультет

Кафедра географії України та регіоналістики

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан географічного факультету

 Мирослав ЗАЯЧУК

“29” серпня 2025 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
ОСНОВИ РЕГІОНАЛІСТИКИ**

обов'язкова

Освітньо-професійна Регіональний розвиток і просторове планування
програма

Спеціальність 106 Географія

Галузь знань 10 Природничі науки

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Факультет географічний

Мова навчання українська

Чернівці 2025 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «*Основи регіоналістики*» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Регіональний розвиток і просторове планування», спеціальність 106 Географія.

Розробник:

Данілова Ольга Миколаївна – доцент кафедри географії України та регіоналістики, доктор сільськогосподарських наук, доцент.

Викладач, що забезпечує читання даної навчальної дисципліни:

Данілова Ольга Миколаївна – доцент кафедри географії України та регіоналістики, доктор сільськогосподарських наук, доцент.

Погоджено з гарантом ОП _____ Іван КОСТАЩУК

(підпис)

Затверджено на засіданні кафедри географії України та регіоналістики
Протокол № 12/1 від «28» серпня 2025 року

Завідувач кафедри _____ Іван КОСТАЩУК

(підпис)

Схвалено навчально-методичною радою географічного факультету
Протокол № 1 від «28» серпня 2025 року

Голова навчально-методичної ради _____ Наталя АНДРУСЯК

(підпис)

Мета навчальної дисципліни. Метою навчальної дисципліни «Основи регіоналістики» є формування у студентів системи теоретичних знань про основні засади регіоналістики як основи геопросторового планування, ознайомлення з основами державної регіональної політики та особливостями виявлення проблем і перспектив регіонального розвитку шляхом географічних досліджень.

Пререквізити. Для успішного засвоєння дисципліни здобувач повинен мати компетентності набуті під час вивчення таких освітніх компонентів як: Вступ до спеціальності, Основи стійкого (збалансованого) розвитку України, Основи територіального планування, Обробка результатів регіональних досліджень.

Результати навчання. Вивчення навчальної дисципліни сприятиме формуванню загальних та фахових компетентностей.

Загальні компетентності: здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК1); знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК2); здатність до проведення досліджень на відповідному рівні. (ЗК6); здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК7);

Фахові компетенції: здатність брати участь у плануванні та виконанні наукових та науково-технічних проектів, в тому числі міжнародних, що будуть висвітлювати особливості впливу глобалізації на регіони та просторові моделі їх економіки (СК 1); Здатність застосовувати знання і розуміння основних характеристик, процесів, історії і складу природи та суспільства, а також причинно-наслідкових зв'язків розвитку та взаємодії природи і суспільства й уміння їх використовувати у професійній, соціальній та педагогічній діяльності (СК2); здатність здійснювати збір, реєстрацію і аналіз даних за допомогою відповідних методів і технологічних та програмних засобів у польових і лабораторних умовах, а також застосовувати різні методи досліджень процесів регіоналізації, уміння ідентифікувати, аналізувати й оцінювати економічні, соціальні та екологічні проблеми регіонів у їх просторовій перспективі (СК3); здатність до планування, організації та проведення досліджень і підготовки звітності. (СК9); здатність працювати в колективах виконавців, у тому числі в міждисциплінарних проектах, застосовувати навички методів проектування, моделювання та управління процесами регіонального розвитку та проводити їх оцінку та експертизу (СК 11).

Програмні результати навчання: знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії географії, а також світоглядних наук (ПРН 01); знати і розуміти основні види географічної діяльності, їх поділ (ПРН 02); пояснювати особливості організації географічного простору та знати базові уявлення про територіальну організацію суспільства, концепції територіальних структур (ПРН 03); визначати основні характеристики, процеси, історію і склад ландшафтної оболонки та її складових (ПРН 07); аналізувати склад і будову природних і соціосфер (у відповідності до спеціалізації) на різних просторово-часових масштабах (ПРН 09); знати цілі сталого розвитку та можливості своєї професійної сфери для їх досягнення, в тому числі в Україні, а також особливості процесів глобалізації економічного, соціального, політичного, культурного і духовного розвитку людства, головні закономірності розвитку глобальних проблем та глобалістики (ПРН 10); дотримуватися морально-етичних аспектів досліджень, чесності, професійного кодексу поведінки (ПРН 11); застосовувати науково-теоретичні та практичні основи регіоналістики, функції, принципи і методи управління регіональним розвитком (ПРН 13); уміти проводити аналіз регіонального розвитку та давати оцінку регіонального потенціалу (ПРН 17).

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент має **знати:** сутність регіоналістики, її об'єкт і предмет, термінологію, основні методологічні засади, функції та завдання; основні макрорегіони і субрегіони світу (фізико-географічні, політичні, економічні, культурно-цивілізаційні), їх ієрархію та головні характеристики; сутність, моделі, теорії, концепції та цілі, проблеми регіонального розвитку; регіональний поділ України за різними змістовними ознаками, а також механізми управління регіональним розвитком в Україні засобами регіональної політики; етапи створення програм (стратегій) регіонального розвитку,

показники економічного та соціального розвитку регіонів, можливості суспільно-географічного прогнозування; структуру господарства регіонів України та проблеми раціонального розміщення галузей господарства; **вміти:** володіти термінологією, методами та підходами, які використовуються в регіоналістиці; використовувати на практиці програму комплексного регіонального дослідження; визначати позитивні і негативні аспекти децентралізаційних процесів для регіонів України; організувати та реалізувати регіональні дослідження для оцінки регіонального потенціалу, прийняття рішень щодо регіонального розвитку та регіональної політики регіону із врахуванням соціальних, екологічних, економічних міркувань.

Опис навчальної дисципліни

Загальна інформація про розподіл годин

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекцій	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	2	4	3,0	90	30	30	-	-	30		іспит

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		лекції	практичні	с.р.
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1. Теоретико-методичні основи регіоналістики				
Тема 1. Регіон як об'єкт вивчення регіоналістики.	6	2	2	2
Тема 2. Теорії розміщення регіонального виробництва і регіонального розвитку.	8	2	4	2
Тема 3. Основні закономірності, принципи і чинники розміщення продуктивних сил і регіонального розвитку.	6	2	2	2
Тема 4. Державна регіональна політика.	8	2	2	4
Тема 5. Макрорегіоналізація.	8	4	2	2
Тема 6. Адміністративно-територіальний устрій України та процеси децентралізації.	8	2	4	2
Змістовий модуль 1	44	14	16	14
Змістовий модуль 2. Проблеми регіонів України. Стратегія регіонального розвитку				
Тема 7. Програмування та прогнозування регіонального економічного та соціального розвитку.	6	2	2	2

Тема 8. Планування територій регіонів.	8	2	2	4
Тема 9. Демографічні та соціальні проблеми регіонального розвитку в Україні	6	2	2	2
Тема 10. Структура господарства регіонів України та проблеми раціонального розміщення галузей господарства	8	4	2	2
Тема 11. Економічні проблеми регіонального розвитку	6	2	2	2
Тема 12. Екологічні проблеми регіонального розвитку.	6	2	2	2
Тема 13. Теоретико методологічні аспекти дослідження депресивності регіонів.	6	2	2	2
Змістовий модуль 2	46	16	14	16
Разом	90	30	30	30

Тематика лекційних занять з переліком питань

Тема 1. Регіон як об'єкт вивчення регіоналістики

1. Предмет і об'єкт вивчення регіоналістики.
2. Суть понять «регіон» і «регіональний розвиток».
3. Основні типи та ієрархія регіонів.
4. Регіон як соціально-економічна система.
5. Проблемні регіони та їх класифікація.
6. Регіоналізація як одна із тенденцій сучасного розвитку людства.

Тема 2 Теорії розміщення регіонального виробництва і регіонального розвитку

- 1.Класичні теорії розміщення виробництва Й. Тюнена, В. Лаундхарта, А. Вебера та інших учених.
2. Теорії розміщення і регіонального розвитку у вітчизняній регіональній науці.
3. Сучасні концепції в теорії розміщення людської діяльності.
4. Основні теорії просторової організації економіки (теорії полюсів росту, поляризованого розвитку та ін.).
5. Найновіші теорії регіонального розвитку.

Тема 3. Основні закономірності, принципи і чинники розміщення продуктивних сил і регіонального розвитку

1. Основні закономірності регіонального розвитку.
2. Основні принципи розміщення продуктивних сил і регіонального розвитку.
3. Природне середовище як фактор регіоналізму.
4. Організаційно-економічні фактори регіонального розвитку і розміщення продуктивних сил.
5. Етнодемографічні і розселенські фактори регіонального розвитку.
6. Політико-географічні фактори регіоналізму.

Тема 4. Державна регіональна політика

- 1.Становлення регіональної політики в Україні.
- 2.Завдання і принципи державної регіональної політики.
- 3.Досвід регіоналізації України.
- 4.Суспільно- географічні складові регіоналізації.
- 5.Принципи, методи, інструменти регіонального менеджменту.

Тема 5. Макрорегіоналізація

1. Теоретико-методологічні проблеми макрорегіоналізації України.
2. Історико-географічні та методологічні аспекти макрорегіоналізації України.
3. Економічна макрорегіоналізація.
4. Сучасне соціально-економічне макрорайонування.

Тема 6. Адміністративно-територіальний устрій України та процеси децентралізації

1. Історичні етапи становлення адміністративно-територіального устрою України.
2. Теоретичні підходи та світовий досвід реалізації процесів децентралізації.
3. Територіальна громада як суб'єкт регулювання регіонального розвитку
4. Ризики децентралізації для функціонування та розвитку територіальних громад

Тема 7. Програмування та прогнозування регіонального економічного та соціального розвитку.

1. Етапи створення програм (стратегій) регіонального розвитку.
2. Структура стратегії регіонального розвитку.
3. Показники економічного та соціального розвитку регіонів.
4. Суспільно-географічне прогнозування.
5. Інформаційне забезпечення.
6. Методи та організація прогнозування.

Тема 8. Планування територій регіонів.

1. Геопланування - конструктивний напрям сучасної географії.
2. Генеральна схема планування території України.
3. Цільові настанови геопланування регіонів.
4. Методичні засади геопланування регіонів.

Тема 9. Демографічні та соціальні проблеми регіонального розвитку в Україні

1. Демографічні проблеми
2. Регіональна демографічна політика в Україні.
3. Соціальні проблеми
4. Соціальні індикатори в стратегії сталого розвитку України

Тема 10. Структура господарства регіонів України та проблеми раціонального розміщення галузей господарства

1. Структура господарства регіонів.
2. Спеціалізація господарства.
3. Форми суспільної та територіальної організації виробництва.
4. Проблеми раціонального розміщення галузей господарства та ефективності регіонального розвитку в Україні

Тема 11. Економічні проблеми регіонального розвитку

1. Проблеми нерівномірності економічного розвитку регіонів України.
2. Регіональні проблеми інвестиційної діяльності в Україні.
3. Економічні індикатори стратегії сталого розвитку України.

Тема 12. Екологічні проблеми регіонального розвитку.

1. Проблеми регіональної диференціації рівнів забруднення території України.
2. Територіальна організація і екологічна безпека суспільства.
3. Екологічні індикатори в стратегії сталого розвитку України.

Тема 13. Теоретико- методологічні аспекти дослідження депресивності регіонів.

1. Регіональні відміни рівнів соціально-економічного розвитку.
2. Регіональні відміни у якості життя населення.
3. Рівень життя та бідності населення.

Тематика практичних занять з переліком завдань

Практична робота №1. Проблемні регіони

1. Заповнити систематизуючу таблицю «Проблемні регіони: визначення поняття, характерні риси».
2. Побудувати схему класифікації депресивних регіонів.
3. Використовуючи статистичні матеріали, виокреміть депресивні регіони України.
4. Проаналізувати типи старопромислових регіонів України

Практична робота №2. Регіональний розвиток як об'єкт дослідження суспільної географії.

1. Підготувати виступи у вигляді презентацій із сучасними концепціями регіонального розвитку.
2. Розв'язати ситуаційні завдання за темою №2.
3. Розв'язати тестові завдання за темою №2.

Практична робота №3. Регіональна політика: моделі і механізми.

1. Визначити як співвідносяться поняття «регіональна політика» і «державна політика», «регіональна політика» і «політика регіонів» із заповнити таблицю.
2. Сформулювати схему «Суб'єкти регіональної політики України»
3. Розглянути класифікацію регіональної політики за різними критеріями та заповнити відповідну таблицю.
4. Визначити існуючі проблеми регіональної політики в Україні.

Практична робота №4. Проблеми суспільно-географічного районування та удосконалення адміністративно-територіального устрою України

1. Проаналізуйте різні варіанти суспільно-географічного районування України наприкінці ХХ – початку ХХІ століть. Результати аналізу представити у вигляді таблиці.
2. Проаналізуйте та визначте наявні недоліки сучасного адміністративно-територіального устрою України. На конкретних прикладах по Україні поясніть ці недоліки, доведіть, що вони насправді характерні для адміністративно-територіального устрою України. Результати аналізу представити у вигляді таблиці.

Практична робота №5. Суспільно-географічне дослідження проблем розвитку регіонів України (регіон за вибором здобувача). Ч. 1. Децентралізаційні процеси і демографічні проблеми.

1. Використовуючи «Атлас адміністративно-територіального устрою України. Новий районний поділ та територіальні громади: 2020» проаналізувати новий адміністративно-територіальний устрій регіону та заповнити таблицю із внесенням відповідних змін
2. Виявити можливі недоліки адміністративно-територіального устрою досліджуваного регіону.
3. Дати оцінку природно-ресурсному потенціалу досліджуваного регіону.
4. Оцінити демографічний потенціал досліджуваного регіону та окреслити основні демографічні проблеми.

Практична робота №6. Суспільно-географічне дослідження проблем розвитку регіонів України (регіон за вибором здобувача). Ч.2. Економічний потенціал та проблеми його розвитку.

1. Проаналізувати місце регіону в загальнодержавних основних соціально-економічних показниках поточного року у порівнянні з іншими регіонами. Згрупувати регіони методом ранжування із максимальними, мінімальними та пересічними показниками. Представити у вигляді таблиці. Зробити письмові висновки.
2. Дати оцінку економічному потенціалу досліджуваного регіону.
3. Виявити проблеми та окреслити можливі шляхи розв'язку та подальшого розвитку економічного потенціалу досліджуваного регіону.

Практична робота №7. Суспільно-географічне дослідження проблем розвитку регіонів України (регіон за вибором здобувача). Ч.3. Соціальні потенціал та проблеми його розвитку.

1. Проаналізувати окремі показники, що характеризують рівень життя населення у досліджуваному регіоні та в Україні. Згрупувати регіони методом ранжування із максимальними, мінімальними та пересічними показниками. Представити у вигляді таблиці. Зробити письмові висновки.
2. Виявити проблеми та окреслити можливі шляхи розв'язку та подальшого підвищення рівня життя населення у досліджуваному регіоні.

Практична робота №8. Суспільно-географічне дослідження проблем розвитку регіонів України (регіон за вибором здобувача). Ч.4. Екологічні проблеми.

1. Використовуючи статистичні дані, а також, інтернет-ресурси окресліть основні екологічні проблеми регіонів України та досліджуваного регіону за основними компонентами НПС, заповнивши таблицю.
2. Окресліть власне бачення вирішення екологічних проблем досліджуваного регіону.

Практична робота №9. Визначення перспективних напрямів розвитку регіону (регіон за вибором здобувача) методом SWOT-аналізу (Ч.5)

1. Визначити внутрішні сильні і слабкі сторони досліджуваного регіону.
2. Визначити зовнішні можливості та загрози досліджуваного регіону.
3. Побудувати матрицю SWOT-аналізу.
4. Сформувані стратегічні напрями розвитку досліджуваного регіону методом SWOT-аналізу.

Практична робота №10. Раціональне розміщення галузей господарства та ефективність регіонального розвитку в Україні.

1. Заповнити схему «Фактори, принципи, закономірності розміщення галузей господарства»
2. Користуючись інформацією представленою в таблиці (характеристика різних форм територіальної організації економіки) розподілити конкретні приклади за галузями національного господарства і формами територіальної організації.
3. Однією з провідних сучасних форм територіальної організації є кластери. Порівняйте кластери з територіально-виробничими комплексами, знайдіть схожі та відмінні риси.
4. Проаналізуйте специфіку та регіональні особливості функціонування кластерів в Україні.

Практична робота №11. Регіони в конкурентному ринковому середовищі: особливості розвитку.

1. Напрями зміцнення конкурентних позицій регіональних систем.

2. Обмеження та негативні фактори в формуванні конкурентоспроможності регіону.
3. Найважливіші конкурентні позиції у взаємодії регіонів.
4. Депресивні регіони і механізм інвестування їхнього розвитку.

Тематика індивідуальних науково-дослідних завдань
(виконуються по бажанню здобувачів вищої освіти)*

№	Назви теми ІНДЗ	Форма контролю
1	Регіоналізм, регіоналізація та глобалізація як взаємопов'язані процеси сучасної Європи	реферат, презентація, доповідь
2	Єврорегіони як вища форма транскордонного співробітництва.	реферат, презентація, доповідь
3	Сучасна регіональна політика в провідних державах ЄС. Основні тенденції розвитку регіональної політики в країнах ЄС. «Європа регіонів»: проблеми та перспективи.	реферат, презентація, доповідь
4	Регіональні інтеграційні процеси Азії: сучасний стан, досягнення, проблеми і перспективи.	реферат, презентація, доповідь
5	Сучасний стан планування територій в Україні та його місце у вирішенні проблем регіонального розвитку.	реферат, презентація, доповідь
6	Економічна конкурентоспроможність регіонів України.	реферат, презентація, доповідь
7	Глобальні тренди та їх вплив на економіку регіонів України.	реферат, презентація, доповідь
8	Оцінка якості життя населення України.	реферат, презентація, доповідь
9	Вектори регіонального розвитку України.	реферат, презентація, доповідь
10	Урбіцид в регіонах України. Перспективи відновлення.	реферат, презентація, доповідь

*оцінювання: одне ІНДЗ - 10 балів.

Завдання для самостійної роботи здобувачів освіти

Самостійна робота з навчальної дисципліни «Основи регіоналістики» спрямована на узагальнення, засвоєння та закріплення знань по кожній темі.

Вона включає такі види робіт: опрацювання лекційного матеріалу, рекомендованої літератури, підготовку до практичних занять, розгляд питань, які виносяться на самостійне вивчення.

Назва теми	Завдання для самостійної роботи	К-сть годин
Тема 1. Регіон як об'єкт вивчення регіоналістики.	Теоретичний огляд процесів геопросторової диференціації (в т.ч. регіоналізації). Процеси геопросторової інтеграції. Регіоналізм і	2

	регіоналізація як загальносвітовий трансформаційний процес	
Тема 2 Теорії розміщення регіонального виробництва і регіонального розвитку	Теоретичне опрацювання документу «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року». Концепції меж розвитку та сталого розвитку.	2
Тема 3. Основні закономірності, принципи і чинники розміщення продуктивних сил і регіонального розвитку.	Теоретичне опрацювання формування регіональної науки в Україні. Теоретико-методологічні роботи з регіоналістики. Розвиток регіональної науки в Україні в роботах М. Туган-Барановського, М. І. Долішного, М. М. Паламарчука, М.Д. Пістуна, О. І. Шаблія та ін.	2
Тема 4. Державна регіональна політика.	Теоретичне опрацювання законодавчої база регіонального розвитку в Україні. ЗУ «Про засади державної регіональної політики», «Про місцеве самоврядування», «Про місцеві державні адміністрації», «Бюджетний кодекс України» «Про добровільне об'єднання територіальних громад» та ін.	4
Тема 5. Макрорегіоналізація.	Теоретичне опрацювання характеристики сучасних соціально-економічних макрорайонів України. Вектори регіонального розвитку України.	2
Тема 6. Адміністративно-територіальний устрій України та процеси децентралізації.	Теоретичний огляд переваг та проблем децентралізації в територіальних громадах. Регіональна конкурентоспроможність як стратегічний напрям регіональної політики.	2
Тема 7. Програмування та прогнозування регіонального економічного та соціального розвитку.	Теоретичне опрацювання програмно-цільового планування і управління, як методу управління економічними системами. Схема розробки цільових програм, основні їх розділи. Критерії вибору варіантів програми. Сучасні підходи до розробки регіональних програм. Роль держави в реалізації програм.	2
Тема 8. Планування територій регіонів.	Теоретичне опрацювання геопланування, як конструктивного напрямку сучасної географії. Особливості геопланування сільських, гірських, приморських регіонів. Урбіцид в регіонах України. Перспективи та плани відновлення. Підготувати проєкт на тему «Напрями перспективного розвитку територій, що зазнали нищівного впливу повномасштабної воєнної агресії».	4
Тема 9. Демографічні та соціальні проблеми регіонального розвитку в Україні	Теоретичне опрацювання проблем депопуляції та старіння населення у регіонах України. Регіональні проблеми безробіття. Опрацювання «Стратегії демографічного розвитку України» на період до 2040 року. Підготувати проєкт на тему «Концепції та моделі ринку праці: регіональний контекст»	2

Тема 10. Структура господарства регіонів України та проблеми раціонального розміщення галузей господарства	Теоретичне опрацювання проблем компонентної структури господарства регіону. Сучасні методики визначення господарської спеціалізації регіону. Підготувати реферат на тему «Територіальна організація виробництва в Карпатському регіоні».	2
Тема 11. Економічні проблеми регіонального розвитку	Теоретичне опрацювання регіональних проблеми інвестиційної діяльності в Україні. Національна стратегія збільшення прямих іноземних інвестицій. Підготовка доповіді на тему «Регіональна інвестиційна політика в Карпатському регіоні».	2
Тема 12. Екологічні проблеми регіонального розвитку.	Теоретичне опрацювання диференціації рівнів забруднення території України: регіональний контекст. Підготувати доповідь на тему» Еколого-географічна ситуація в Карпатському регіоні».	2
Тема 13. Теоретико-методологічні аспекти дослідження депресивності регіонів.	Теоретичний огляд регіональних відміни у якості життя населення України. Підготувати проєкт на тему «Якість життя мешканців Карпатського регіону».	2

*Питання, винесені на самостійне опрацювання, включені до тематичного і підсумкового контролю – екзамену.

Методи навчання

Словесні методи: лекція, бесіда, пояснення, дискусія, інструктаж.

Практичні методи: практичні роботи.

Наочні методи: демонстрація відео, презентації.

Методи стимулювання пізнавального інтересу: виконання проєктів, рефератів.

Самостійна робота над індивідуальним завданням.

Електронне та інтерактивне онлайн-навчання: онлайн курси, вебінари, онлайн конференції.

Система контролю та оцінювання

У процесі оцінювання навчальних досягнень застосовуємо методи усного і письмового контролю, зокрема такі **засоби оцінювання та демонстрування результатів навчання:**

засоби усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, презентації результатів виконаних практичних завдань та проєктів.

засоби письмового контролю: контрольні роботи, тестування, самостійні роботи, виконання вправ.

засоби самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Форми контролю

Форми поточного контролю – тести, письмові роботи (практичні роботи, модульні), усне індивідуальне та фронтальне опитування.

Форма підсумкового контролю – **екзамен**.

Критерії оцінювання поточного та підсумкового контролю навчальних досягнень здобувачів освіти

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання освітньої компоненти.

Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль знань студента. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та інших видів занять, самостійної роботи і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі.

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)															Кількість балів (іспит)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2									
Т № 1	Т № 2	Т № 3	Т № 4	Т № 5	Т № 6	М К № 1	Т № 7	Т № 8	Т № 9	Т № 10	Т № 11	Т № 12	Т № 13	Т № 14		
5	4	4	4	4	4	5	4	3	4	4	4	3	3	5	40	100

Кількість балів за кожний навчальний елемент виводиться із суми поточних видів контролю (опитування, тестування, виконання практичних завдань, виконання завдань самостійного опрацювання). Кількість балів за змістовний модуль дорівнює сумі балів, отриманих за навчальні елементи даного модуля. Максимальна кількість балів складає: за 1 модуль – 30 балів (15 балів за виконання практичних робіт, 10 балів – самостійна робота; 5 балів – контрольна робота); 2 модуль – 30 балів (15 балів за виконання практичних робіт, 10 балів – самостійна робота; 5 балів – контрольна робота).

Семестровий (підсумковий) контроль проводиться у формі іспиту з врахуванням балів (оцінок) отриманих за два модулі.

Максимальна підсумкова оцінка за ОК “Основи регіоналістики”, яку здобувач освіти може отримати за результатами вивчення дисципліни впродовж семестру, становить 100 балів, які виводяться із суми балів поточного контролю за модулями (до 60 балів) та модуля-контролю (екзамену) – до 40 балів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

100-бальна шкала	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
		Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
90-100	Відмінно	A	відмінно
80-89	Добре	B	дуже добре
70-79		C	добре
60-69	Задовільно	D	задовільно
50-59		E	достатньо
35-49	Незадовільно	FX	(незадовільно) з можливістю повторного складання
1-34		F	(незадовільно) з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

Перелік питань для самоконтролю й контролю навчальних досягнень здобувачів освіти

1. Охарактеризуйте предмет і об'єкт вивчення регіоналістики.
2. Розкрийте зміст понять «регіон» і «регіональний розвиток».
3. Охарактеризуйте основні типи та ієрархію регіонів.
4. Проаналізуйте регіон як соціально-економічну систему.
5. Охарактеризуйте проблемні регіони та їх класифікацію.
6. Розкрийте суть регіоналізації як тенденції сучасного розвитку людства.
7. Проаналізуйте процеси геопросторової диференціації та інтеграції у світі.
8. Охарактеризуйте класичні теорії розміщення виробництва (Й. Тюнена, В. Лаундхарта, А. Вебера та ін.).
9. Розкрийте основні теорії регіонального розвитку у вітчизняній регіоналістиці.
10. Проаналізуйте сучасні концепції в теорії розміщення людської діяльності.
11. Охарактеризуйте теорії полюсів росту та поляризованого розвитку.
12. Розкрийте найновіші теорії регіонального розвитку.
13. Проаналізуйте концепції сталого розвитку та меж зростання у контексті регіоналістики.
14. Охарактеризуйте основні закономірності регіонального розвитку.
15. Розкрийте принципи розміщення продуктивних сил і регіонального розвитку.
16. Проаналізуйте природне середовище як фактор регіоналізму.
17. Розкрийте організаційно-економічні чинники регіонального розвитку.
18. Проаналізуйте етнодемографічні та розселенські фактори розвитку регіонів.
19. Охарактеризуйте політико-географічні чинники регіоналізму.
20. Проаналізуйте внесок М. Туган-Барановського, М. Долішнього, М. Паламарчука, О. Шаблія у становлення регіональної науки України.
21. Розкрийте історичні етапи становлення регіональної політики України.
22. Охарактеризуйте завдання та принципи державної регіональної політики.
23. Проаналізуйте досвід регіоналізації України.
24. Розкрийте суспільно-географічні складові регіоналізації.
25. Проаналізуйте принципи, методи та інструменти регіонального менеджменту.
26. Охарактеризуйте законодавчу базу регіонального розвитку України (основні закони).
27. Розкрийте теоретико-методологічні проблеми макрорегіоналізації України.
28. Проаналізуйте історико-географічні засади макрорегіоналізації України.
29. Охарактеризуйте економічну макрорегіоналізацію України.
30. Проаналізуйте сучасне соціально-економічне макрорайонування.
31. Охарактеризуйте соціально-економічні макрорегіони України та їхні особливості.
32. Розкрийте історичні етапи формування адміністративно-територіального устрою України.
33. Охарактеризуйте світовий досвід реалізації децентралізаційних процесів.
34. Проаналізуйте роль територіальної громади як суб'єкта регіонального розвитку.
35. Розкрийте основні ризики та проблеми децентралізації в Україні.
36. Проаналізуйте переваги та проблеми децентралізації в українських громадах.
37. Охарактеризуйте етапи створення регіональних стратегій розвитку.
38. Розкрийте структуру стратегії регіонального розвитку.
39. Проаналізуйте основні показники економічного і соціального розвитку регіонів.
40. Розкрийте сутність суспільно-географічного прогнозування.
41. Охарактеризуйте інформаційне забезпечення прогнозування регіонального розвитку.
42. Проаналізуйте методи прогнозування регіонального розвитку.
43. Розкрийте суть програмно-цільового планування як методу управління.
44. Охарактеризуйте геопланування як конструктивний напрям сучасної географії.
45. Проаналізуйте зміст та значення Генеральної схеми планування території України.
46. Розкрийте цільові настанови геопланування регіонів.

47. Охарактеризуйте методичні засади геопланування регіонів.
48. Проаналізуйте особливості геопланування територій, що зазнали воєнних руйнувань.
49. Охарактеризуйте основні демографічні проблеми регіонів України.
50. Проаналізуйте регіональну демографічну політику України.
51. Розкрийте основні соціальні проблеми регіонального розвитку.
52. Проаналізуйте соціальні індикатори стратегії сталого розвитку України.
53. Охарактеризуйте регіональні проблеми безробіття та ринку праці.
54. Охарактеризуйте структуру господарства регіонів України.
55. Проаналізуйте принципи та сучасні методики визначення спеціалізації регіону.
56. Розкрийте форми суспільної та територіальної організації виробництва.
57. Проаналізуйте проблеми раціонального розміщення галузей господарства.
58. Розкрийте роль кластерів у регіональному розвитку України.
59. Проаналізуйте проблеми нерівномірності економічного розвитку регіонів України.
60. Розкрийте регіональні проблеми інвестиційної діяльності.
61. Охарактеризуйте економічні індикатори сталого розвитку України.
62. Проаналізуйте конкурентоспроможність регіональних систем України.
63. Охарактеризуйте регіональні відмінності рівнів забруднення території України.
64. Розкрийте суть територіальної організації екологічної безпеки суспільства.
65. Проаналізуйте екологічні індикатори стратегії сталого розвитку України.
66. Охарактеризуйте основні екологічні проблеми регіонів України.
67. Проаналізуйте регіональні відмінності рівнів соціально-економічного розвитку України.
68. Розкрийте регіональні відмінності якості життя населення.
69. Охарактеризуйте показники рівня життя та бідності населення.
70. Проаналізуйте сутність та критерії визначення депресивності регіонів.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Гусєва Н. В. Практикум з проблем регіонального розвитку: Методичні рекомендації до аудиторної та самостійної роботи магістрантів, які навчаються за спеціальністю 106. Географія освітньо-професійною програмою «Економічна та соціальна географія». Харків, 2018. 151 с. URL : <https://core.ac.uk/download/160472058.pdf>
2. Дмитрієв І.А., Шевченко І.Ю. Регіональна економіка: навчальний посібник для практичних занять і самостійної роботи студентів закладів вищої освіти. Х.: Стиль Издат, 2018. 284 с. URL : <http://surl.li/evkho>
3. Мателешко Ю.П. Навчально-методичні рекомендації з курсу «Регіоналістика». Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2014. 37 с. URL : <http://surl.li/evkaw>
4. Мезенцев К.В. Суспільно-географічне прогнозування регіонального розвитку : Монографія. – К.: Видавничо- поліграфічний центр „Київський університет”, 2005. 253 с. – Режим доступу: URL : : https://kegt.rshu.edu.ua/images/dustan/2020/lm_1_01.pdf
5. Мезенцев К.В., Підгрушний Г. П., Мезенцева Н. І Регіональний розвиток в Україні: суспільно- просторова нерівність і поляризація: Монографія. К.: ДП «Прінт Сервіс», 2014. 132 с. URL : http://www.geokyiv.org/pdf/Reg_development_in_Ukraine.pdf
6. Михайленко Е.Б. Регіоналістика. Класичні і сучасні підходи. 2018. URL : https://stud.com.ua/180017/politologiya/regionalistika_klasichni_i_suchasni_pidhodi
7. Менеджмент регіонального розвитку: навчально-методичний комплекс з дисципліни [Електронний ресурс]: навчальний посібник для студентів першого (бакалаврського) рівня спеціальності 073 «Менеджмент» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: К.О. Кузнєцова, І.М. Манаєнко. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. 81 с. URL : https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/34770/1/MRR_NMK.pdf

8. Менеджмент регіонального розвитку: конспект лекцій [Електронний ресурс]: навчальний посібник для студентів першого (бакалаврського) рівня спеціальності 073 «Менеджмент» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: К.О. Кузнецова, І.М. Манаєнко. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. 149 с. URL : https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/34768/1/MRR_Konspekt.pdf
 9. Методичні рекомендації зі здійснення моніторингу і оцінки реалізації планувальних документів із відновлення та розвитку територіальних громад. URL : 2023. <http://surl.li/pcjrp>
 10. Основи регіонального управління в Україні : підручник // авт.-упоряд. : В. М. Вакуленко, М. К. Орлатий, В. С. Куйбіда та ін.; за заг. ред. В.М. Вакуленка, М.К. Орлатого. К. : НАДУ, 2012. 576 с. URL : <http://surl.li/dmzel>
 11. Пістун М.Д., Мельничук А.Л. Сучасні проблеми регіонального розвитку: навч. посібник. Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. К.: ВПЦ "Київський ун-т", 2009. 200 с. URL : <http://surl.li/evkld>
 12. Посібник з питань просторового планування для уповноважених органів містобудування та архітектури об'єднаних територіальних громад підготовлено радниками з просторового планування Групи радників з впровадження державної регіональної політики в Україні Програми «U-LEAD з Європою»: Тетяною Криштоп (Україна), Раймундом Рисем (Польща), Любіцею Кошелюк (Хорватія). URL : <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/347/1.pdf>
 13. Регіональне управління : навч. посіб. / М. М. Іжа, Л. Л. Приходченко , С. Є. Саханенко та ін. ; за заг. ред. Л. Л. Приходченко. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2020. 652 с. URL : http://www.oridu.odessa.ua/9/buk/obl_ru_navpos.pdf
 14. Сосько С.П., Кулішов В.В., В.І.Мустафін. Ринок і регіоналістика. Київ: Ніка Центр, Ельга, 2002. 408 с. URL : <http://surl.li/evkgw>
 15. Топчієв О.Г., Мальчикова Д.С., Яворська В.В. Регіоналістика: географічні основи регіонального розвитку і регіональної політики. Навч. посіб. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 372 с. URL : <http://surl.li/evkah>
 16. Державна Стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>
 17. Національна стратегія збільшення прямих іноземних інвестицій URL : <https://ukraineinvest.gov.ua/fdi-strategy/>
 18. Стратегія сталого розвитку України до 2030 року. URL : <http://surl.li/ddwdy>
 19. Проект Плану відновлення України URL : <http://surl.li/gnykv>
- Допоміжна
20. Закон України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1602-14>
 21. Закон України «Про планування і забудову території». URL : <http://surl.li/bzgj>
 22. Закон України «Про місцеве самоврядування». URL : <http://surl.li/evlxx>
 23. Закон України «Про місцеві державні адміністрації». URL : <http://surl.li/evlxz>
 24. Закон України «Бюджетний кодекс України». URL : <http://surl.li/cjscu>
 25. Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад». URL : <http://surl.li/upso>
 26. Закон України «Про Генеральну схему планування території України». <http://zakon.rada.gov.ua/>
 27. Указ Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>
 28. Децентралізація влади: як зберегти успішність в умовах нових викликів? Аналітична доповідь. – Національний інститут стратегічних досліджень. Київ,

2018. 21 с.
29. Гречко Т.К., Лісовський С.А., Романюк С.А., Руденко Л.Г. Публічне управління в забезпеченні сталого (збалансованого) розвитку: [навч. посіб.]. Херсон: Гринь Д.С., 2015. 264 с. URL : <https://igu.org.ua/sites/default/files/pdf-text/public-management.pdf>
 30. Урбіцид – стратегія російських окупантів в російсько-українській війні. URL : <http://surl.li/dgcsb>
 31. Natalia Zablotska, Olha Danilova, Mykhailo Salii. Resettlement features of population of Ternopil oblast in the context of new administrative and territorial system. Часопис соціально-економічної географії. 2022. Вип.34 С.53-62. URL : <https://periodicals.karazin.ua/socecongeo/article/view/21448>
 32. Підгірна, В., Костащук, В., Данілова, О. (2022). Оцінка структури та тенденції зайнятості населення України в умовах трансформаційних змін. Економіка та суспільство(40). URL : <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1493>
 33. Данілова О.М., Ємчук Т.В. Заповідна справа та організація туристично-рекреаційної діяльності на територіях природно-заповідного фонду: навч. посібник . Чернівці: Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2019. 328 с.
 34. Підгірна В.Н., Данілова О.М. Характеристика системи менеджменту туристичної індустрії на сучасному етапі. Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Економіка і управління. 31(70). 1. 2020. С. 65-71. URL : <http://surl.li/pcjvq>
 35. Данілова О.М. Регулювання й управління розвитком туристичних ресурсів. Менеджмент туристичної індустрії: підручник у 3-ох частинах/ В. П. Руденко, В.Я.Вацеба, В.Н.Підгірна та ін. Чернівці, 2019. С.374-394. URL : <http://surl.li/ourzu>
 36. Zablotska, N., Danilova, O., & Salii, M. (2022). Resettlement features of population of Ternopil oblast in the context of new administrative and territorial system. Часопис соціально-економічної географії, 32, 52-60. URL : <https://periodicals.karazin.ua/socecongeo/article/view/21448>
 37. Заблотовська Н.В., Данілова О.М., Білоус Ю.П., Осташек П. Д. Формування екомережі локального рівня на прикладі проектування екомережі Вижницького району Чернівецької області. Український журнал природничих наук. 2023. № 6. С. 113-124. URL : <https://doi.org/10.32782/naturaljournal.6.2023.12>
 38. Топчієв О.Г., Мальчикова Д.С. Планування територій: навч. посіб. Херсон, 2014. 268 с.

Інформаційні ресурси

1. Децентралізація в Україні. URL : <https://decentralization.gov.ua/>
2. Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи Національної академії наук України. URL : <https://idss.org.ua/index>
3. Міжнародний центр перспективних досліджень. URL : <https://icps.com.ua/>
4. Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України. URL : <https://mtu.gov.ua/content/hto-mi-e.html>
5. Національний інститут стратегічних досліджень. URL : <https://niss.gov.ua/>
6. РЕГІОНЕТ. Всеукраїнська мережа фахівців і практиків з регіонального та місцевого розвитку URL : <http://surl.li/lsize>
7. Законодавство України. URL : <https://www.rada.gov.ua/news/zak>
8. Офіційний сайт Державної служби статистики. URL : www.ukrstat.gov.ua
9. Офіційний сайт інституту економічних досліджень і політичних консультацій. URL : <http://www.ier.com.ua/ua>
10. Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки України. URL : <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>

11. Офіційний сайт наукової бібліотеки ім. Максимовича. URL : <http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/title4.php3>
12. Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень при Президентові УКРАЇНИ. URL : <http://www.niss.gov.ua/articles/245/>
13. Офіційний сайт національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського. URL : <http://www.nbuv.gov.ua/>
14. Офіційний сайт Українського центру економічних і політичних досліджень ім. О.Разумкова. URL : <https://razumkov.org.ua/>

ПОЛІТИКА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Викладання ОК «Основи регіоналістики», контроль й оцінювання знань і вмінь студентів спрямовані на дотримання вимог академічної доброчесності ([Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича](https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivetsko-ho-natsionalnoho-universytetu.pdf) (<https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivetsko-ho-natsionalnoho-universytetu.pdf>), [Положення про виявлення та запобігання плагіату в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича](https://www.chnu.edu.ua/media/n5nbzwwb/polozhennia-chnu-pro-plahiat-2023plusdodatky-31102023.pdf) (<https://www.chnu.edu.ua/media/n5nbzwwb/polozhennia-chnu-pro-plahiat-2023plusdodatky-31102023.pdf>).

Студенти несуть особисту відповідальність за випадки їхнього порушення, враховуючи плагіат, списування, підказування тощо. У разі виявлення академічної недоброчесності вперше бали, зараховані студентові/ці за виконане завдання, скасовуються. Повторна практика недоброчесності може призвести до анулювання всіх нарахованих за курс балів.